

פרשת עקב, דורות, מקורות

כל תרגום הוא מעשה פרשני

1. דברים פרק ח

(יא) הַשֹּׁמֵר לְךָ פְּרִתְשִׁכַּח אֶת־יִקְנֹק אֱלֹהֶיךָ לְבִלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם :

(יב) פְּרִתְאֲכַל וְשִׁבְעַת וּבְתִים טַבִּים תִּבְנֶה וַיִּשְׁבַּת :

(יג) וּבְקֶרֶךְ וְצִאֲנֶה יִרְבְּנוּ וְכִסּוֹ וְזָהָב יִרְבֶּה־לְךָ וְכָל אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה :

(יד) וְרַם לְבַבְךָ וְשִׁכַחְתָּ אֶת־יִקְנֹק אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבַּיִת עֲבָדִים :

(טו) הַמוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נַחֲשׁוּ שָׂרָף וְעִקְרָב וְצִמְאוֹן אֲשֶׁר אִיר־מִים הַמוֹצִיא לְךָ מִים מִצּוֹר הַחֲלָמִישׁ :

(טז) הַמֵּאֲלֵלְךָ מִן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עֲנֶתְךָ וּלְמַעַן נִסְתָּךָ לְהִיטִיבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ :

(יז) וְאָמַרְתָּ בְּלִבְבְּךָ כִּחַל וְעַצָּם יְדִי עָשָׂה לִי אֶת־הַחִיל הַזֶּה :

(יח) וְזָכַרְתָּ אֶת־יִקְנֹק אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הִנְתָּנוּ לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חִיל לְמַעַן הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם בְּיוֹם הַזֶּה :

2. תרגום אונקלוס דברים פרק ח

(יז) ותימר בלבך חילי ותקוף ידי קנא לי ית נכסיא האלין :

(יח) ותדכר ית יי אלהך ארי הוא יהיב לך עיצא למקני נכסין בדיל לקיימא ית קימיה דקיים לאבהתך כיומא הדין :

3. מלבי"ם דברים פרק ח

(יח) וזכרת, ע"ז משיב שהגם שתשכח את החנוך של ימי קדם, עכ"פ צריך אתה לזכור שגם החיל שאתה אוסף עתה, הגם שנעשה בעוצם ירך והשתדלותך, לא נעשה בכחך, כי הכח הפנימי שיש לך להשיג חיל בעוצם ירך הוא כח מושפע מלמעלה, שכל תנועה הנעשית למטה י"ל מניע ע"י כח עליון שהוא המשפיע ונותן בך חיות וכח שתוכל להניע ירך ואברך לעשות חיל, והטעם שהוא נותן לך כח לעשות חיל בעוצם ירך הוא למען הקים את בריתו אשר נשבע לאבותיך, וא"כ צריך אתה לשמור מצות ה' כדי שיתמיד לך הכח הזה והברית והחסד אשר נשבע לאבותיך :

4. דרשות הר"ן הדרוש העשירי

ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך בכל דרכיו ולאבה אתו ולעבוד את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך, לשמור את מצות ה' ואת חקותיו אשר אנכי מצוה היום לטוב לך. (דברים י).

פרשה זו דבוקה וקשורה עם שלמעלה ממנה, כי בתחילה הזהיר את ישראל על שני דברים, האחד שלא יתלו הצלחתם בכוחם ועוצם ידם, והשני שלא יתלו כיבוש הארץ בזכותם. כי למעלה מזה אמר (דברים ח יב - יח) פן תאכל ושבעת ובתים טובים טובים תבנה וישבת ובקרך וצאנך ירביון וגו', ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. רצה בזה, כי עם היות שאמת שיש באישים סגולות מיוחדות לדבר מהדברים, כמו שיש אנשים

מוכנים לקבל החכמה, ואחרים מוכנים לשית עצות בנפשם לאסוף ולכנוס, ולפי זה יהיה אמת בצד מה, שיוכל העשיר לומר כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה, עם כל זה, עם היות שהכח ההוא נטוע בד', זכור תזכור הכח ההוא מי נתנו אליך ומאין בא. והוא אומרו (שם יח) וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, לא אמר וזכרת כי ה' אלהיך נותן לך חיל, שאם כן היה מרחיק שהכח הנטוע באדם (לא) יהיה סיבה אמצעית באסיפת ההון, ואין הדבר כן, ולפיכך אמר כי עם היות שכחך עושה את החיל הזה, תזכור נותן הכח ההוא, יתברך.